

**Růst a vývoj dítěte - charakteristika -
kojenec – nejčastější patologie, výživa
kojenců - přirozená a umělá**

KOJENEC

Kojenec

- **Kojenec** - vývojové stadium dítěte ve věku 6 týdnů až 1 rok.

Získané schopnosti v tomto období

- Otáčení a zvedání hlavičky
- Sezení, lezení a později i chůze
- Sahání po věcech, jejich přitahování
- Smyslové vnímání
- Sledování okolí

Sociální a duševní vývoj

- Poznávání sebe v zrcadle
- Radost z aktivních her- smích (zvedání nad hlavu)
- Nebojí se cizích lidí
- Napodobování cizích zvuků
- Aktivní při hrách s tleskáním (paci pacičky)

Rozvoj řeči

- První pokusy 4 - 5 měsíců
(vrnění, broukání, pištění, mlaskání,.....)
- Naslouchání cizích hlasů – v 6 měsících pozná hlas matky a otce
- Vyjadřování nálady (v 6 měsících)
- První slůvka **mama, tata, baba,...**
- První řeč okolo 11 - 12 měsíce

Výběr hračky

- Jasně barevná
- Snadno uchopitelná
- Lehká a snadno manipulovatelná
- Vydávající zvuk
- Bezpečná!!!!

Bezpečná hračka

- Nesmí být malá (spolknutí)
- Nikoli alobal, igelit a jiné přilnavé obaly (udušení)
- Nic z polystyrenu, měkké gumy (spolknutí úlomků - nejsou vidět pod rentgenem!!!!)
- Neostré předměty!!! (nůžky, plechovky,...)
- Časopisy, knihy,..(škodlivá je tiskařská barva)

Spánek

- Výběr vhodné postýlky (s postranicemi)
- Čím je dítě starší, tím ubývá a vyhraňuje si přesné časy na spaní (pravidelnost)
- Mezi 7 - 9 měsícem nechce usínat samo bez matky
- Okolo 9 měsíců už usíná automaticky, mozek mu řekne když má jít spát.

Strava

- Přirozená (kojení)
- Umělá (náhražky mateřského mléka,..)

Kojení

- **Kojení** je krmení novorozeného nebo malého dítěte mlékem z mléčné žlázy matky. Jedná se o způsob výživy mláďat, který je společný všem savcům včetně člověka.
- Dítě má sací reflex

- Ideální je aby dítě bylo **kojeno alespoň 6 měsíců**
- Mateřské mléko má ideální teplotu, složení a obranné látky
- Tvorba a vylučování mléka se nazývá **laktace**. Když dítě saje, **hormon oxytocin vypuzuje mléko z alveolů (sklípků) mléčné žlázy do mlékovodů za prsním dvorcem a dále dítěti do úst**

Umělá výživa

- 3 - 5% žen své dítě nekojí, protože nemají mléko
- Mateřské mléko se nahrazuje umělou výživou. Například **Nutrilon**
- Později příkrmování štávami, přesnídávkami, mixovanou zeleninovou stravou....

Vývoj kostry

Osifikace

- kostra po narození značně zkostnatělá, převaha organická kostní hmota nad anorganickou, kosti velmi pružné.
- nezkostnatělé hl. kloubní hlavice dlouhých kostí, hřebeny, výběžky...
- zcela chrupavčité jsou kosti zápěstní..

Vývoj kyčelního kloubu

- od 3 – 4 měsíce je patrné v hlavici stehenní kosti osifikační jádro
- opoždění vývoje kyčelního kloubu může být průvodním jevem vrozeného vykloubení kyčelního kloubu
- výskyt u 2 % dětí v populaci, lehčí stupeň u 10 %, dívky 6x častěji

Vývoj páteře

- páteř novorozence má jediný oblouk, dvojesovité prohnutí se tvoří postupně se vzpřimováním dítěte.
- KL okolo 3. měsíce, 6. měsíc HK – učí se posazovat, ke konci kojeneckého období stojí a chodí – BL.
- vzniklé dvojesovité prohnutí není ustálené a fixuje se na konci růstového období.

Vývoj lebky - Fontanely

Kraniosténozy

- deformace lebky způsobena předčasným srůstem lebečním švů.
- jak mozek roste, nemá dostatek prostoru a dochází k útlaku nervových struktur.

Dětské nemoci

- **Bolesti břicha:** u kojenců jde většinou o nadýmání, které bývá způsobeno stravou.
- **Celiakie:** nesnášenlivost gliadinu, reakce na lepek. Vzniká většinou po zahájení příkrmování výrobky z obilí.

Fenylketonurie

- Fenylketonurie (PKU) je vrozená metabolická porucha, jejíž podstatou je narušení metabolismu aminokyseliny fenylalaninu, která je součástí všech druhů bílkovin.
- Vzhledem k tomu, že nedochází k celkovému rozštěpení, vznikají zplodiny, které se hromadí v organismu, a způsobují těžké postižení mozku s celkovým narušením vývoje dítěte.
- Velmi nízká funkčnost nebo absence enzymu fenylalaninhydroxylázy, který štěpí Fenylalanin, je způsobena mutacemi (poškozením) genu pro tento enzym.
- Fenylalanin je aminokyselina, která je obsažena v molekulách rostlinných i živočišných bílkovin.

- **Horečka:** jedná se o reakci organismu na onemocnění. Často se může jednat o bakteriální infekci, které se tělo brání
- Léky - Nurofen (od 3 měsíců)
- **Kašel:** vyvolají jej bakterie, viry nebo cizí tělíška, která se dostali do dýchacích cest

- **Kopřivka:** alergická reakce kůže. U malých dětí často vyvolaná reakcí na určité potraviny.
- Po těle se tvoří malé pupínky, které jsou vyplněny plazmou, která přechází z těla do kůže.
- Léky - **homeopatické mastě**
- Potraviny vyvolávající kopřivku: kiwi, med, ořechy, ryby, mušle, vejíčka, obilí a jahody.

- **Křeče z horečky:** febrilní křeče
jsou-li časté a silné může dojít k narušení zásoby mozku kyslíkem a následovat ztráta vědomí.
- **Moučnivka:** soor
jedná se o přemnožení kvasinek, které napadají sliznici dutiny ústní (tváře, jazyk,..)
Dítě nesmí žádné sladkosti, **ani slazený čaj.**

- **Prořezávání zubů:** bolest dásní, někdy může dojít i k zánětům vyvolávající ostrou bolest,...

často se objeví i horečka, vyrážka nebo průjem

- **Rýma:** při nákaze kapénkovou infekcí, potíže při dýchání nosem.

kojenci neumí dýchat pusou a smrkat – hlen se musí odsávat. Potíže i při kojení.

- **Zácpa:** nestrávená potrava zůstává dlouho v tlustém střevě, zde se odvodní a stává se silně zahuštěnou, tuhou. Projevuje se bolestí břicha, křečemi, nepravidelnou a tuhou stolicí.

Baby colica

- **stav, kdy dítě intenzivně pláče více jak 3 hodiny denně, nejméně 3 dny v týdnu**
- postihuje 15-40 % kojenců
- začíná ve 2. - 3. týdnu života, spontánně vymizí mezi 3. - 4. měsícem
- postihuje kojené i nekojené děti
- probíhá v návaznosti na jídlo, pozdě odpoledne a večer

Syndrom náhlého úmrtí (SIDS) a resuscitace novorozence

syndrom náhlého úmrtí kojenců je stav, kdy dítě přestane náhle dýchat a pokud není zahájena resuscitace dochází k úmrtí.

Příčina syndromu není úplně objasněna, často se diskutuje se o nezralosti dechových center.

Existují preventivní opatření, která snižují riziko vzniku: dítě nepřehřívat, nedávat bez dozoru na břicho a nenechávat v zakouřeném prostředí.

Zdroje

- Brian Ward, *Péče o dítě 0 - 3 roky*, Osvěta 1996, 264 stran, ISBN: 80-88824-45-1
- Gisela Sommer, *Dětské nemoci*, Vašut 2007, 323 stran, ISBN:978-80-7236-526-5
- Miroslav Matoušek, *První rok dítěte*, Avicenum Praha 1987, 3 vydání, 264 stran, ISBN:08-012-87
- <http://www.stripky.cz/nemoci/kojeni/colica.htm>
|
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kojenec>